

नगरोत्थान महाभियानांतर्गत पुणे
महानगरपालिका क्षेत्रातील राष्ट्रीय
महामार्ग क्र. NH५४८DD वरील कात्रज
कोंढवा रस्त्याच्या रुंदीकरणासाठी
भुसंपादन प्रकल्पास प्रशासकीय मान्यता
देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक :- नगरो-२०२४/प्र.क्र.१६२/नवि-३३
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक :- १५ मार्च, २०२४

संदर्भ :-

१. नगर विकास विभाग, शासन निर्णय क्र: नगरो-२०२३/प्र.क्र.३८९/नवि-३३,
दिनांक २२ फेब्रुवारी, २०२४.
२. जिल्हाधिकारी, पुणे यांचे पत्र क्र.पसन /कावि/१०६३/२०२३,
दिनांक २५ ऑक्टोबर, २०२३.
३. नगरोत्थान महाभियानांतर्गत गठीत राज्यस्तरीय प्रकल्प मान्यता समितीच्या दिनांक
२३ फेब्रुवारी, २०२४ रोजीच्या बैठकीचे इतिवृत्त.

प्रस्तावना:-

१. राष्ट्रीय महामार्ग प्रकल्पांसाठी नागरी स्थानिक स्वराज्य क्षेत्रातील आवश्यक भुसंपादनासाठी त्या-त्या स्थानिक स्वराज्य संस्था/महानगरपालिका यांनी टीडीआर (TDR) देऊन सदर जागा भूसंपादित कराव्यात व तसे शक्य नसल्यास संबंधित जिल्हाधिकारी यांनी प्रमाणित केल्यानंतर संबंधित नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या क्षेत्रामध्ये केंद्रीय भूपृष्ठ वाहतूक मंत्रालया अंतर्गत भारतीय राष्ट्रीय महामार्ग प्राधिकरणामार्फत (NHAI) सध्या राबविण्यात येत असलेल्या उड्डाणपूल, आरओबी (ROB), आरयुबी (RUB) यांच्या प्रकल्पांच्या अनुषंगाने महानगरपालिकेने संपादन करणे आवश्यक असलेल्या जागांच्या भुसंपादनासाठी आवश्यक असलेला निधी नगरोत्थान महाभियानातून उपलब्ध करून देण्याचा निर्णय संदर्भाकित दिनांक २२ फेब्रुवारी, २०२४ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये घेण्यात आला आहे.
२. जिल्हाधिकारी, पुणे यांनी त्यांच्या दिनांक २५ ऑक्टोबर, २०२३ रोजीच्या पत्रान्वये पुणे महानगरपालिकेतर्गत राष्ट्रीय महामार्ग क्र. NH५४८DD वरील कात्रज कोंढवा रस्त्याच्या रुंदीकरणाकरिता खाजगी जागेच्या संपादनासाठी नगरोत्थान महाभियानाच्या माध्यमातून निधी उपलब्ध करून देणेबाबत शासनाकडे विनंती केली आहे. त्यास अनुसरून दिनांक २३ फेब्रुवारी,

२०२४ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार सदर प्रकल्पास मंजूरी देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

१. नगरोत्थान महाभियानांतर्गत पुणे महानगरपालिकेंतर्गत राष्ट्रीय महामार्ग क्र. NH५४८DD वरील कात्रज कोंढवा रस्त्याच्या व त्याला जोडणा-या रस्त्याच्या रुंदीकरणाकरिता खाजगी जागेचे संपादन करण्यासाठी लागणाऱ्या रुपये २७९.६६ कोटींच्या प्रकल्पास उपरोक्त दिनांक २२ फेब्रुवारी, २०२४ च्या शासन निर्णयातील तरतूदीनुसार व नगरोत्थान महाभियान अंतर्गत गठित राज्यस्तरीय प्रकल्प मान्यता समितीच्या शिफारशीस अनुसरून मान्यता देण्यात येत आहे.
२. या प्रकल्पाचा वित्तिय आकृतीबंध राज्य शासन ५० टक्के व पुणे महानगरपालिका ५० टक्के असा राहील.

(रु. कोटी मध्ये)

मनपाचे नाव	योजनेचे स्वरूप	राज्य शासन हिस्सा (५० %)	मनपा हिस्सा (५०%)	एकूण
पुणे	राष्ट्रीय महामार्ग क्र. NH ५४८ DD वरील कात्रज कोंढवा रस्त्याच्या रुंदीकरणासाठी भूसंपादनाचा प्रकल्प	१३९.८३	१३९.८३	२७९.६६

३. संदर्भाधीन क्रमांक ०१ येथील शासन निर्णयानुसार पुणे महानगरपालिकेच्या सदर प्रकल्पास खालील अटींच्या अधीन राहून मंजूरी देण्यात येत आहे:-

३.१ सदर भूसंपादनाचा प्रकल्प पुणे महानगरपालिकेच्या क्षेत्रात असल्याचे आयुक्त, पुणे महानगरपालिका यांनी प्रमाणित केलेले आहे.

३.२ नागरी क्षेत्रातील उड्डाणपूल, आरओबी यांच्या कामाच्या अनुषंगाने राष्ट्रीय महामार्ग प्राधिकरणाची/केंद्र शासनाची वैधानिक जबाबदारी नसलेल्या जागा संपादित करून देण्याची त्या-त्या नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था/महानगरपालिका यांची प्राथमिक जबाबदारी आहे. त्यानुसार, प्रस्तावित जागा संपादित करण्याची जबाबदारी पुणे महानगरपालिकेची असल्याचे आयुक्त, पुणे महानगरपालिका यांनी प्रमाणित करावे.

३.३ संदर्भाकित शासन निर्णयातील तरतूदीनुसार अशा कामासाठी महानगरपालिकेने टीडीआर (TDR) देऊन सदर जागा भूसंपादित करणे व त्यासाठी आवश्यक तेथे विकास आराखडयात (Development Plan) बदल करण्याची देखिल कार्यवाही करणे आवश्यक आहे. या प्रमाणे कार्यवाही करूनही जागा संपादित करणे शक्य नसल्याचे संबंधित जिल्हाधिकारी, पुणे यांनी

प्रमाणित करणे आवश्यक राहिल यानुसार कार्यवाही करण्यात आल्याची आयुक्त, पुणे महानगरपालिका यांनी खातरजमा करावी.

३.४ सदर उड्डाणपूल, रस्ता रुंदीकरणाच्या केंद्र शासन पुरस्कृत प्रकल्पाची तांत्रिक व प्रशासकीय मान्यता होऊन केंद्र शासनाने प्रकल्पाचे काम सुरु केलेले असावे व तो प्रकल्प पूर्ण करण्यासाठी केंद्र शासनाने अर्थसंकल्पीय तरतूद केलेली असावी या बाबीची आयुक्त, पुणे महानगरपालिका यांनी खातरजमा करावी.

३.५ असे भूसंपादन राज्य शासनाच्या भूसंपादनाच्या धोरणानुसार करण्यात आल्याचे व या प्रस्तावानुसार भूसंपादनासाठी द्यावयाच्या मोबदल्याची परिगणना करताना ती राज्य शासनाच्या भूसंपादनाच्या धोरणामध्ये विहित केलेल्या दरानुसार करण्यात आल्याची खातरजमा जिल्हाधिकारी, पुणे यांच्याकडून करण्यात आल्याचे खातरजमा आयुक्त, पुणे महानगरपालिका यांनी करावी.

३.७ संदर्भाकित अ.क्र. १ येथील शासन निर्णयातील तरतूदीनुसार सदर प्रयोजनार्थ मिळालेला निधी खाजगी जमीन धारकास उपलब्ध करून देण्यापूर्वी प्रकल्पांच्या भूसंपादनासाठी राज्याच्या भूसंपादन धोरणानुसार आवश्यक असलेल्या निधीबाबत पात्रतेबाबत आवश्यक छाननी ही संबंधित जिल्ह्याचे जिल्हाधिकारी करतील.

३.८ सदर प्रयोजनार्थ जागा संपादित करण्याचा महानगरपालिकेचा ठराव होणे आवश्यक आहे, तसा ठराव करण्यात आल्याची खातरजमा करण्याची जबाबदारी आयुक्त, पुणे महानगरपालिका यांची राहिल.

३.९ सदर प्रयोजनार्थ वितरीत करण्यात येणारा निधी हा प्रामुख्याने तीन टप्प्यांमध्ये वितरीत करण्यात येईल. प्रशासकीय मान्यता दिल्यानंतर महानगरपालिकेकडून निधी मागणी प्रस्ताव शासनास प्राप्त झाल्यानंतर राज्य शासनाकडून प्रथम टप्प्याचा निधी वितरीत करण्यात येईल. सदर निधी संबंधित भूधारकास उपलब्ध करून देण्यात यावा.

३.१० सदर प्रथम हप्त्याचा निधी व वित्तीय आकृतीबंधानुसार त्या प्रमाणात पुणे महानगरपालिकेचा हिस्सा अशा एकत्रित निधीतून नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेने संबंधित भूधारकास उपलब्ध करून देऊन त्याचे उपयोगिता प्रमाणपत्र सादर केल्यानंतर तसेच सदर जागा नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या ताब्यात आल्याबाबतचा तपशिल शासनास उपलब्ध करून दिल्यानंतर त्यापुढील हप्त्याचा निधी संबंधित नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेस उपलब्ध करून देण्यात येईल.

३.११ वरीलप्रमाणे निधीचे नियोजन करून आवश्यक असलेली जागा विहित कालावधीमध्ये ताब्यात घेऊन प्रकल्पाचे काम सदर बाबीमुळे रेंगाळणार नाही, याची सर्वस्वी जबाबदारी ही जिल्हाधिकारी, पुणे व आयुक्त, पुणे महानगरपालिका यांची संयुक्तिकरीत्या राहिल.

३.१२ नगरोत्थान महाभियानामधून भूसंपादनासाठी निधी देण्याबाबतची ही तरतूद फक्त एक वेळ निधी देण्यापूरती (One Time Settlement) मर्यादित असेल व त्यानंतर न्यायालयाच्या किंवा इतर कोणत्याही आदेशामुळे किंवा कोणत्याही कारणामुळे अशा जमिनीच्या मोबदल्यात वाढ करण्याचे आदेश झाल्यास त्याची भरपाई या योजनेतून करण्यात येणार नाही. ती जबाबदारी पुणे महानगरपालिकेची राहिल. असा खर्च पुणे महानगरपालिकेने स्वनिधीतून करावा व तसे आयुक्त, पुणे महानगरपालिका यांनी प्रमाणित करावे.

३.१३ याशिवाय दिनांक २२ फेब्रुवारी, २०२४ रोजीच्या शासन निर्णयामध्ये विहित इतर अटी व शर्ती व त्या अनुषंगाने होणाऱ्या सुधारणा या प्रकल्पाच्या अनुषंगाने पुणे महानगरपालिकेवर बंधनकारक राहतील तसेच, नगरोत्थान महाभियानातील सुधारणांची पूर्तता पूर्ण करणे आवश्यक राहिल.

३.१४ सदर भूसंपादन प्रकल्पास नगरोत्थान महाभियानांतर्गत गठीत राज्यस्तरीय प्रकल्प मान्यता समितीच्या सर्व अटी व शर्ती बंधनकारक असतील.

४. नगरोत्थान महाभियानामधील मंजूर प्रकल्पांसाठी राज्य शासनाने मंजूर केलेला निधी फक्त त्याच प्रकल्पासाठी वापरता येईल व तो अन्य कोणत्याही कामासाठी वळवता किंवा वापरता येणार नाही. अशाप्रकारे मूळ निधी किंवा त्यावरील व्याज कायमस्वरूपी किंवा तात्पुरत्या स्वरूपात अन्यत्र वळविणे ही गंभीर स्वरूपाची आर्थिक अनियमितता मानली जाईल, त्यासाठी संबंधित नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था/संबंधित अधिकारी कारवाईस पात्र ठरतील.

५. नगरोत्थान महाभियानांतर्गत मंजूर प्रकल्पांचे अंमलबजावणीच्या विविध टप्प्यावर संचालक स्थानिक निधी लेखा यांच्याकडून त्रयस्थ लेखपरिक्षण (थर्ड पार्टी ऑडीट) करून घेणे पुणे महानगरपालिकेवर बंधनकारक राहिल.

६. **इतर बंधनकारक अटी व शर्ती :-** राज्य शासनामार्फत नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेसाठी प्रकल्प मंजूर झाल्यानंतर मुळ प्रकल्प किंमतीमध्ये कोणत्याही कारणास्तव वाढ झाल्यास त्याची संपूर्ण जबाबदारी पुणे महानगरपालिकेची राहिल. राज्य शासनामार्फत त्याकरिता कोणतेही वाढीव अनुदान उपलब्ध केले जाणार नाही.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून, त्याचा संगणक संकेतांक २०२४०३१५२३३९५४९०२५ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(श्रीकांत चं. आंडगे)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. मुख्यमंत्री, मंत्रालय, मुंबई.

२. मा. उप मुख्यमंत्री, मंत्रालय, मुंबई.
३. अप्पर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
४. प्रधान सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
५. प्रधान सचिव, पाणी पुरवठा विभाग, गो. ते. रुग्णालय, मुंबई.
६. प्रधान सचिव, नगर विकास विभाग (२), मंत्रालय, मुंबई.
७. व्यवस्थापकीय संचालक, एम.यु.आय.डी.सी.एल, मुंबई.
८. सदस्य सचिव, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, मुंबई.
९. आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, नवि मुंबई.
१०. विभागीय आयुक्त, पुणे.
११. जिल्हाधिकारी, पुणे.
१२. जिल्हा प्रशासन अधिकारी, पुणे.
१३. आयुक्त, पुणे महानगरपालिका, पुणे.
१४. निवडनस्ती, नवि-३३. पुणे.